

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, a dr. Pongrácz Tibor (Pongrácz & Társai Ügyvédi Iroda) ügyvéd által képviselt felperesnek a Darida és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Daridáné dr. Mucsinai Éva ügyvéd) által képviselt Országos Egészségbiztosítási Pénztár (1139 Budapest, Váci út 73/a.) alperes ellen finanszírozási szerződésen alapuló követelés iránt indított perében a Főváros Bíróság 2009. április 2. napján kelt 22. G. 40.615/2007/18. számú ítélete ellen a felperes 2009. április 10. napján 19. sorszám alatt előterjesztett és 2009. szeptember 11. napján Pf.3. sorszámon kiegészített fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 (tizenöt) napon belül a felperesnek 499.634.960 (négyszázkilencvenkilencmillió-hatszázharmincnégyezer-kilenszázhatvan) Ft-ot, és ezen összeg után 2006. február 28-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 (tizenöt) napon belül a felperesnek 217.755.740 (kétszáztizenhétmillió-hétszázötvenötezer-hétszáznegyven) Ft-ot, és ezen összeg után 2006. február 28-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 (tizenöt) napon belül a felperesnek 4.562.918 (négy millió-ötszázhatvankettőezer-kilencszáztizennyolc) Ft-ot, és ezen összeg után 2006. június 14-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot.

Mentesíti a felperest az elsőfokú perköltség megfizetése alól, és kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a felperesnek 1.800.000 (egymillió-nyolcszázezer) Ft + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget.

A kereseti és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes 2007. április 16. napján előterjesztett keresetében 499.634.960 Ft, ennek 2006. február 28. napjától számított törvényes késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest a 2004. október 1. és 2005. szeptember 30. napja közötti időszakra az alperessel az irányított betegellátási modellkísérlet (IBM) keretében megkötött szerződése alapján, kérte továbbá kötelezni az alperest a 2005. október 1. és 2005. december 31. napja közötti időszakra vonatkozó a felperest megillető bevételi többlettel való elszámolásra, és ennek alapján a bevételi többlet 80 %-a, ennek 2006. február 28. napjától számított törvényes késedelmi kamata, valamint 371.388.000 Ft után 2006. február 28. napjától számított törvényes késedelmi kamat, azaz mindösszesen 4.562.918,15 Ft megfizetésére. A 2005. október 1. és 2005. december 31. napja közötti időre utóbb az elszámolást akként terjesztette elő, hogy az 1.088.778.700 Ft elért teljes megtakarításból 272.194.675 Ft jut egy negyedévre, és a megtakarítás 80 %-a illeti meg az ellátásszervezőt, ami 217.755.740 Ft. Ezen elszámolás helyességét kérte megállapítani. Előadta, hogy mind a 2004-es, mind a 2005-ös naptári évre szerződést kötött az alperessel teljes körű természetbeni egészségügyi szolgáltatás nyújtására és szervezésére, az IBM-ben való részvételre. Mindkét szerződés az adott naptári év december 31. napján megszűnt. Az alperes a szerződésekben megjelölt időtartamoktól eltérően a szerződések szerinti elszámolási és fizetési kötelezettségét minden évben az előző év október 1. és a következő év szeptember 30. napjáig terjedő időszakra teljesítette, jogellenesen visszatartva egy naptári negyedévre vonatkozó bevételi többletet. A keresettel érintett elszámolási időszakot 2004. október 1. és 2005. december 31. napja közötti időben határozta meg. Az alperes közlése szerint a felperes ellátásszervezői elvi számlájának összege a 2004. október 2005. szeptember közötti időszakra 1.088.778.700 Ft, melyből 2006. március 31-ig három részletben 348.226.200 Ft-ot, majd 2006. június 14-ig további három részletben 23.161.800 Ft-ot, mindösszesen 371.388.000 Ft-ot fizetett meg. A 2005. október 1. és december 31. napja közötti időszakra az alperes elszámolást nem küldött, kifizetést nem teljesített. Keresetét a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás hároméves kereteiről szóló 2003. évi CXVI. törvény 77. § (5) bekezdésére, a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 78. § (6) bekezdésére, a Ptk. 198. § (1) bekezdésére alapította. Jogsértőnek minősítette, hogy az alperes 2004. utolsó negyedévére és 2005. évre a 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet alkalmazásával számolt el, mert annak a peres felek jogviszonyára nincs hatálya, úgyszintén nem vonatkozik a jogviszonyukra a 2005. évi CLXXXII. törvény sem, mert az, miként a felhívott kormányrendelet is 2006. január 1. napján lépett hatályba. Hivatkozott a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdésére, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző

időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé, márpedig ez történne a 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet alkalmazásával. Az alperessel megkötött szerződése egyértelműen rögzítették, hogy az elért bevételi többletből milyen arányú rész illeti meg a felperest, ettől önkényes eltérésre nincs mód. A felperes az elvi számla 2006. március 16. illetve május 26. napján közölt összesített egyenlegét nem vitatta, azt elfogadta, és ezt tekintette a számítás alapjának. Hivatkozott arra, hogy a 2005. IV. negyedévére vonatkozóan az alperes többszöri felhívás ellenére nem teljesítette az adatszolgáltatási kötelezettségét. Az alperes védekezésének ismeretében előadta, hogy a 2006. évre vonatkozó szerződés megkötésére egyetlen jogszabály sem ír elő írásbeli alakszerűséget. Ilyet a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló 2005. évi CLIII. törvény 81. §-a nem tartalmaz, sőt a (4) bekezdés szerint az IBM-ben 2005. évben szerződéssel rendelkező ellátásszervezőnek az irányított betegellátási rendszerben (IBR) való részvétele és az ez alapján végzett tevékenysége folyamatos. Az írásbeliség, mint kötelező alaki elem létehez jogszabály kifejezett rendelkezése szükséges (Ptk. 216. § (1) bekezdése), ilyen kifejezett jogszabályi rendelkezésre azonban az alperes nem hivatkozott. Állította, hogy 2006. évre a felek között a szerződés érvényesen és hatályosan létrejött. Ugyanakkor hivatkozott arra, hogy ez indifferens, mert a pernek a 2006-os év nem tárgya, a per tárgya a 2004. és 2005. évi szerződés, amit az alperes nem vitásan megkötött, majd annak elszámolására, az elszámolás határidejére és a kifizetésre vonatkozó rendelkezéseit megsértette. Az alperes permegszüntetésre irányuló kérelmét illetően előadta, hogy a felperes mind a 2005. december 31. napjáig terjedő időszakra, mind 2006. évre vonatkozóan az ellátásszervezői tevékenység során felhasznált összegek tekintetében az elszámolást előterjesztette az alpereshez, amit az alperes befogadott. Az erről szóló 2008. május 22. napján felvett ellenőrzési jegyzőkönyvet csatolta.

Az alperes ellenkérelmében az IBM céljainak ismertetését követően kifejtette, hogy a jogszabályok és az e tárgyban kötött szerződések biztosították, hogy bármely címen kifizetett összegeket csak a betegérdekeket szolgáló célokra, a modellkísérlet körében lehetett mind a szervezőnek, mind a vele együttműködő egészségügyi szolgáltatónak felhasználni. A felhasználás tényéről és jogszerűségéről - bizonylatokkal alátámasztottan - az egészségügyi szolgáltató a szervezőnek, a szervező pedig az alperesnek volt köteles elszámolni. A rendszerben résztvevő, az egymást követő költségvetési évekre megszakítás nélkül szerződést kötő szervezők és a velük együttműködő egészségügyi szolgáltatók a részükre kifizetett összegek felhasználásáról kötelesek voltak rendszeresen számot adni, a felhasználás azonban nem volt időhatárhoz kötött. A modellkísérlet körében a kifizetések (akár a szervező, akár az együttműködő egészségügyi szolgáltatók vonatkozásában) nem a kísérletben kifejtett tevékenység ellenértékeként történtek. Bármely címen kifizetés a modellkísérlet céljával összhangban álló és a modellben való részvétel időtartama alatt felmerült számlával, bizonylattal igazolt kiadások, költségek fedezésére szolgált. A modellkísérletben való részvétel megszűnéséig fel nem használt összegek esetében a résztvevőket (szervezőt, együttműködő egészségügyi szolgáltatót) visszafizetési kötelezettség terhelte. Az alperes egy

virtuális, ún. elvi számlát vezetett, melynek kiadási oldalát a szervezőhöz tartozó lakosok által igénybe vett egészségügyi ellátás után ténylegesen folyósított finanszírozási díj, míg a bevételi oldalát az érintett lakosok kora, neme alapján meghatározott „fejkvóta” alapján kiszámított összeg képezte, mely az érintett lakosság természetbeni egészségügyi ellátásának „elvi” fedezetéül szolgált. Bevételi többlet abban az esetben keletkezett, amennyiben a ténylegesen kifolyósított finanszírozási díj összege nem érte el azt az összeget, amely a fejkvóta alapján számításra került. A finanszírozás sajátos szabályai szerint az elvi számla vezetésének alapjául szolgáló finanszírozási év nem esik egybe a naptári évvel. A naptári év utolsó napján - ami egyben a szerződés megszűnésének is napja -, az elvi számla kiadási oldalán még csak szeptember hónappal bezárólag történt meg a teljesítések utáni folyósítások felvezetése. Annak érdekében, hogy mind a folyósítások, mind a teljesítések vonatkozásában meglegyen a tizenkét hónap, a tárgyév első napjával megnyitásra kerülő elvi számla kiadási oldalára a megelőző év október 1. és december 31. napja közötti időszakban történt teljesítések után kifizetett finanszírozási díj kerül felvezetésre. A bevételi többlet számítása úgy történt, hogy a szerződés évét megelőző év utolsó három hónapjában illetve a szerződés évének szeptember 30. napjáig teljesített ellátások után kifolyósított finanszírozási díj összegét vetik össze a fejkvóta tizenkét havi összegével. A felperes egyes kereseti kérelmeire rátérve hangsúlyozta, hogy az IBM 2006. január 1. napjával megszűnt, az ezt felváltó IBR-ben való részvételre a felperes nem kötött szerződést. Az ellátásszervezői tevékenysége megszűnése folytán az általa korábban prevenció, szervezés és bevételi többlet címen felvett összegekkel köteles elszámolni, és a modellkísérlet körében a szerződés megszűnéséig, azaz 2005. december 31. napjáig fel nem használt összeget az alperesnek visszafizetni. A felperes által összeállított kimutatás alapján azt a megállapítást tette, hogy a szervezési díjból 4.032.246 Ft-ot, a prevenció díjból 40.686.519 Ft-ot, összesen 44.718.765 Ft-ot nem használt fel. A bevételi többlet felhasználásáról szóló elszámolás szerint 89.305.776 Ft-tal többet használt fel a modellkísérleten belül, mint ami részére - e címen - 2005. december 31. napjáig kifizetésre került. Így részére az ellátásszervezői tevékenysége lezárásakor 44.587.011 Ft lett volna kifizethető. Alperes szerint figyelemmel a 371.388.000 Ft felperes által is elismert kifizetésére, 326.800.989 Ft a túlfizetés. A 2005. október 1. és december 31. napja közötti időtartam a 2006. évre szóló szerződés elvi számlájának vezetésénél került volna figyelembevételre, amennyiben a felperes az IBR-ben részt vett volna. 2006. évre vonatkozó szerződés hiányában az alperest elvi számlavezetési, továbbá elszámolási és értelemszerűen fizetési kötelezettség nem terhelte. A késedelmi kamattal kapcsolatos felperesi kereseti kérelmet illetően arra tekintettel, hogy a felperes 326.800.989 Ft-tal tartozik az alperesnek, a késedelmi kamatigényt ebbe a tartozásba kívánta beszámítani. Vagyis a kereset első két követelését jogalap hiányában kérte elutasítani, a késedelmi kamat megfizetésére irányuló kérelmet pedig a beszámításra tekintettel. Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 6. §-a, 7. § (1), (2) és (3) bekezdéseinek felhívása után arra hivatkozott, hogy az IBM tárgyában az adott költségvetési év január 1. napjától december 31. napjáig terjedő időtartamra szólóan volt szerződés köthető. A finanszírozási díj a teljesítés hónapját követő harmadik hónapban került folyósításra. A 2005. október,

november és december havi teljesítményért járó finanszírozási díjat 2006. január, február és március hónapban kapták meg a szervezők, de már a 2006. évi költségvetési törvény által biztosított fedezetből. A felperes 2005. évi ellátásszervezői szerződése alapján a bevételi többlet számítása a 2004. október 1-től 2005. szeptember 30-ig teljesített egészségügyi szolgáltatások után 2005. január 1-től december 31-ig folyósított finanszírozási díj, valamint a fejkvóta tizenkét hónapra számított összegének egyenlege alapján történt. A 2005. október, november és december havi teljesítések után járó finanszírozási díjat már a 2006. évre szóló szerződés alapján vezetett elvi számla kiadási oldalán kellett volna felvezetni, és a 2006. évi bevételi többlet számításánál vették volna figyelembe, ha a peres felek között 2006. évre szerződés létrejött volna. A Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló 2005. évi CLIII. törvény 81. § (4) bekezdése kizárólag annyit jelent, hogy a felperessel - miután rendelkezett 2005. évben szerződéssel - a 2006. évre vonatkozó szerződés pályázat nélkül megköthető volt. A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 38/C. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel állította, hogy az ellátásszervezői szerződés érvényességi kelléke az írásba foglalás, más módon nem jöhet létre. Tagadta azt a felperesi előadást, hogy a felek 2006. évi szerződést teljesítették. Az Ebtv. 38/C. § (3) bekezdésében írt feladatok teljesítéséhez az ellátásszervezőnek, a felperesnek a biztosítottak személyes és egészségügyi adatait kezelnie kellett, és e feladatait akkor tudta teljesíteni, ha jogosult az adatkezelésre. A 2005. évi CLXXXII. törvény 19. § (3) bekezdése értelmében a biztosítottak tájékoztatása hiányában a felperes adatkezelésre nem volt jogosult, részére az alperes a feladatok teljesítéséhez szükséges adatokat nem továbbíthatta, így a felperes sem teljesítette a törvény által kötelezően előírt feladatokat. Állította, hogy 2006. év elején az alperes abban a téves feltevésben teljesített a felperesnek bevételi többlet címén kifizetést, hogy az IBR-ben való részvételre a felek a szerződést megkötik. De, ha a bíróság mégis megállapítaná a 2006. évre vonatkozó szerződés létrejöttét, hivatkozott annak több okból fennálló semmisségére, minthogy a felperes lehetetlen szolgáltatásra vállalt kötelezettséget. A felperes a betegek adatainak kezelésére való jogosultság hiányában az adatok kezelését igénylő ellátásszervezői tevékenységet 2006. január 1. napjától nem folytathatott. De a szerződés jogszabályba is ütközött volna, mert a 2006. évi költségvetésről szóló 2005. évi CLIII. törvény 81. § (1) bekezdése szerint 100.000 főnél kevesebbre ellátásszervezési szerződés nem köthető. Állította, hogy a felperessel szerződött háziorvosokhoz bejelentkezett biztosítottak nem kaptak a jogszabályban foglaltaknak megfelelő tájékoztatást az adatkezelésről, így nem váltak a jogszabály szerint érintett biztosítottá, és 100.000 érintett biztosított hiányában a szerződés jogszabályba ütközne. Az összecszerűséget vitatta anélkül, hogy ennek miben létét közelebbről meghatározta volna. Az ellátásszervező nem a szolgáltatás mennyiségével és minőségével arányos díjazásban, hanem egy virtuálisan képződő „megtakarításban” részesülhet, de ebben is csak addig, amíg része marad az irányított betegellátásnak, azaz a részére kifizetett közpénzt az irányított betegellátáson belül használja fel a jogszabályban és a szerződésben meghatározott célra. Állította, hogy a felperes 2005. december 31. napjával volt köteles elszámolni, mivel 2006. évre nem kötött érvényes szerződést, 2005.

december 31. napjával azonban az elszámolás 2008. november 17. napjáig nem történt meg. Elszámolás hiányában az alperes fizetési késedelembe sem eshetett. A 2008. október 21. napján megtartott tárgyaláson az alperes a per megszüntetését kérte időelőttiségre hivatkozva. Ennek alapjául azt adta elő, hogy az ellátásszervező a háziorvosokat és más egészségügyi szolgáltatókat köteles volt elszámoltatni 2005. december 31-i fordulóponttal. Az ellátásszervezővel szerződők az igazoltan fel nem használt összegeket kötelesek tizenöt napon belül az ellátásszervezőknek visszafizetni. Az ellátásszervezőt - az egészségügyi szolgáltatókkal való elszámolást követően - az alperes felé terheli elszámolás és az igazoltan fel nem használt összegek vonatkozásában visszafizetési kötelezettség. Csak a záróelszámolás alapján állapítható meg, hogy a felperesnek van-e és ha igen, milyen összegű igénye az alperessel szemben, a felperes esetleges követelése csak a záróelszámolást követően válik esedékessé.

A Fővárosi Bíróság 2009. április 2. napján meghozott 22. G. 40.615/2007/18. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 1.200.000 Ft perköltséget. 900.000 Ft eljárási illetékről akként rendelkezett, hogy az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy egyetértve az alperes ellenkérelmében foglaltakkal a felek között speciális jogviszonyon alapuló sajátos szerződés jött létre, melyre vonatkozóan a Ptk. rendelkezései - a felperes által hivatkozott 198. § rendelkezése - a speciális jogszabályokkal összhangban alkalmazandók. Speciális jogszabályként az elsőfokú bíróság a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XCI. törvény 16. §-át tekintette, amely az IBM bevezetéséről rendelkezett. E törvény 16. § (1) bekezdése szerint az IBM elvégzésére az erre vállalkozó egészségügyi szolgáltatók körében max. 200.000 lakosra kiterjedően finanszírozási szerződés köthető. E szerződés megkötésére az az egészségügyi szolgáltató jogosult, amelyik vállalja az érintett lakosság teljes körű, a kötelező egészségbiztosítási rendszerben térítésmentesen, illetve támogatás ellenében igénybe vehető egészségügyi ellátását, illetve az általa nem nyújtott szolgáltatások tekintetében az ellátások megszervezését. Az érintett lakosságnak minősül minden olyan biztosított, aki az egészségügyi szolgáltató által működtetett vagy e feladat ellátására vele szerződést kötött háziorvosi szolgálat orvosához bejelentkezett. A (3) bekezdés értelmében a szervező a finanszírozás keretében természetbeni ellátások előirányzatának az érintett lakosság korösszetételére figyelemmel számított arányos részére jogosult. A finanszírozó a szervező számára folyószámlát vezet. A (11) bekezdés szerinti felhatalmazás alapján az IBM részletes szabályait az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet (Fr.) 50 §-a szabályozta.

Az IBM folytatásának lehetőségét minden évben a költségvetési törvény teremtette meg a tárgyévre vonatkozóan, így a 2005. évre vonatkozó rendelkezéseket a 2005. évi költségvetésről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 78. §-a tartalmazza, ezen belül az (1) bekezdés rendelkezett az egészségügyi szolgáltatókkal köthető szerződés

feltételeiről, a (13) bekezdés szerint a 2004. évben szerződéssel rendelkező szervezők esetében az ellátás szervezése, a modellkísérletben való részvétel 2005. évben folyamatos. Az (5) bekezdés szabályozta az elvi folyószámlát, míg a (6) bekezdés a bevételi többlet felhasználását. Az Fr. 50. §-a legalább évente - a költségvetési törvényhez igazodóan - módosult, de 2005. év folyamán többször is. Az Fr. 50/B. § (8) bekezdésének 2005. július 1. napjától hatályos szövege akként rendelkezett, hogy az év vége előtt megszűnő ellátásszervezői tevékenység esetén az ellátásszervezőnek a számlával, bizonylatokkal nem igazolt prevenciós és szervezési díj összegét, valamint az elvi folyószámla bevételi többletből kifizetett összegekből igazoltan időarányosan fel nem használt összeget vissza kell fizetnie az alperes részére.

Az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy az IBR-ben való felperesi részvételre 2006. évre vonatkozóan létrejött-e szerződés, azt állapította meg, hogy az Ebtv. 38. §-ának, illetve az e törvényi felhatalmazás alapján megalkotott 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet figyelembevételével a felek között az IBR-ben való felperesi részvételre vonatkozó szerződés ráutaló magatartással, illetve a felperes által hivatkozott - részben kölcsönös - teljesítésekkel nem jött létre. E rendelet 8. § (1) bekezdése szerint a szerződésben meghatározott kérdésekben kötelező a felek rendelkezése illetve kötelező a (2) bekezdésben megjelölt mellékletek elfogadása. Az elsőfokú bíróság szerint a Ptk. 217. § (1) bekezdésének alapulvételével a szerződés létrejöttéhez annak írásba foglalása szükséges, ami azonban elmaradt.

A 2005. naptári évre vonatkozóan a felek között létrejött szerződés 3.5.3. pontja értelmében a tárgyévet követő év február 28. napjáig folyósított bevételi többlettel a szerződés 6. számú mellékletét képező Útmutató rendelkezései szerint kell elszámolni. Az Útmutató 7.2.3. pontja tartalmazza az elszámolási irányelveket a megszűnt szervezői szerződések esetén és a 7.2.3.2. pont úgy rendelkezik, hogy a szerződés megszűnéséig fel nem használt összegeket az alperes részére vissza kell fizetni.

A 2006. évre vonatkozó érvényes szerződés hiányában a felperes nem tehetett, nem tudott eleget tenni a 2005. évre vonatkozó szerződés mellékletét képező Útmutató 7.1. pontjában foglalt azon kötelezettségének, hogy az éves elszámolást követően az elvi folyószámlán keletkezett - a szervező részére folyósított - bevételi többlet összege csak a rendszeren belül használható fel. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a 2005. évi szerződés alapján 2006. évben a bevételi többlet azon részének folyósítására, amelyet 2005. december 31-éig a szervező, illetve a vele szerződést kötő háziorvosok és egészségügyi szolgáltatók 2005. december 31-éig nem használtak fel, az alperes már nem volt köteles. A felperes nem vitatta, hogy az általa közölt elszámolás alapján a bevételi többletből 44.587.011 Ft került felhasználásra. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesnek járó bevételi többletrészt az alperes átutalta, ezt meghaladóan a felperes a szerződés illetve annak mellékletét képező Útmutató kifejezett rendelkezése alapján nem tarthat igényt. Helytállónak minősítette azt az alperesi hivatkozást, hogy a 2005. naptári évre megkötött szerződés alapján a modellév

2004. október 1. és 2005. szeptember 30. napja közötti időszak volt. A felperes a szerződés teljesítése során ezt maga is figyelembe vette, például a háziorvosokkal kötött együttműködési megállapodásokban ezt az időszakot jelölték meg. A felek a 2005. évre vonatkozó szerződés 8. pontjában a jogviszony alapjául szolgáló speciális rendelkezésekre illetve a jogviszony sajátos jellegére figyelemmel feltehetően - a polgárjogi jogviszonyoktól eltérően - abban állapodtak meg, hogy jogszabályváltozás esetén a hatálybalépés időpontjától az érintett szerződési feltételek a jogszabályi változásnak megfelelően módosulnak. E szerződésben vállalt kötelezettséggel szemben a felperes alaptalanul hivatkozott az 1987. évi XI. törvényben rögzített alapelvre, bár az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a jogszabály visszaható hatályú változása a felperesre nézve nem kötelezettséget állapított meg, hanem jogosultsága mértékét csökkentette.

A késedelmi kamat tekintetében az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy az alperes által elismert bevételi többletből a 2005. évi felhasználásra tekintettel a felperest megillető összeget a felek szerződése értelmében az alperes 2006. február 28-áig lett volna köteles folyósítani, miután azonban nem vitásan az általa elismertnél lényegesen nagyobb összeg átutalása történt meg, ez fedezetül szolgált a felperes által elszámolandó késedelmi kamatra. Az alperes apparátusának az a magatartása, hogy 2006-ban még a felperest ellátásszervezőként kezelte, és utólag a szerződés létrejöttéhez szükséges írásba foglalásra is készen mutatkozott, jogszabály kötelező rendelkezésére tekintettel nem eredményezi a szerződés létrejöttét.

A perköltség viseléséről az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja alapján rendelkezett azzal, hogy az ilyen módon megállapított ügyvédi munkadíj az általános forgalmi adót is tartalmazza. Rögzítette, hogy a felek személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt illetéket az állam viseli.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását az alperes keresete szerinti marasztalását kérte az első- és másodfokú felperesi perköltséggel együtt. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte mind a Ptk., mind a perbeli jogügylet tárgyában keletkezett jogszabályokat, és ez a tévedése abból ered, hogy a perbeli szerződéses konstrukció intézményét félreértette, annak tartalmát tévesen ragadta meg. Figyelmén kívül hagyta, hogy az IBM-ben való részvételre minden naptári évben önálló, a korábbi szerződéstől független szerződés jött létre, melynek hatálya a naptári év január 1. napjától december 31. napjáig tartott, és ezt követően az elszámolási szabályok kivételével hatálya megszűnt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt lehetőség arra, hogy bármely szervező és a vele szerződött háziorvosok, szolgáltatók csak egy évig vegyenek részt a rendszerben, mert az általuk az adott évben elért megtakarítás nem illeti meg őket. Mivel a szerződés alapján az elért megtakarítás kifizetésére a következő év február 28-áig kellett (volna) hogy sor kerüljön, az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben ezért fogalmilag kizárt, hogy a szervező és a háziorvosok az adott évi megtakarítást az adott évben fel is használják az előlegfizetést nem számítva. A fellebbezés

szerint az elsőfokú ítélet jogszabályba ütközik, nevezetesen az IBR megszüntetésével, az elszámolásokkal, valamint az elszámolások ellenőrzésével kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 348/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet rendelkezéseibe. E rendelet 4. § (2) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az ellátásszervező utolsó érvényes szerződése hatályának megszűnését követően a bevételi többletből illetve a megtakarításból kifizetésre kizárólag a házi orvosok és egészségügyi szolgáltatók jogosultak az alperes által elfogadott záróelszámolás szerinti összegben, az Útmutatóban megjelölt jogcímenek és legkésőbb a kifizetés hónapját követő hatodik hónap utolsó napjáig történő felhasználás céljából. A bevételi többletből illetve a megtakarítási keret ellátásszervezőre jutó részéből - a házi orvosok és egészségügyi szolgáltatók részére történő továbbutalás kötelezettségével - az alperes az ellátásszervező felé teljesít kifizetést. A házi orvosok és az egészségügyi szolgáltatók a felhasználásról tizenöt napon belül kötelesek elszámolást készíteni, és azt az ellátásszervező részére megküldeni. Az ellátásszervező a kézhezvételtől számított öt napon belül továbbítja az elszámolást az alperesnek. E rendelet alapján tehát nem feltétele a megtakarítás kifizetésének az ellátásszervezői szerződés érvényes fennállása, éppen ellenkezőleg: a jogszabály kifejezetten deklarálja, hogy a megtakarítást a szerződés megszűnését követően is az ellátásszervező útján ki kell fizetni a vele szerződött házi orvosoknak és szolgáltatóknak, akik a kifizetéstől és nem a szerződés megszűnésétől számított hat hónapig jogosultak azt felhasználni. Jogszabályba ütközőnek minősítette a 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet vonatkozásában is az elsőfokú bíróság jogértelmezését, mivel a perbeli szerződés időbeli hatálya 2005. december 31-éig tartott, a rendelet pedig magában foglalja, hogy 2006. január 1. napján lép hatályba, így annak egy hatályát vesztő szerződésre visszaható hatálya nem lehet. A hivatkozott jogszabály a 2006. évi szerződésekre vonatkozott, annál is inkább, mert egy új jogintézményt az IBR-t szabályozta a korábbi IBM helyett. A jogszabály nem tartalmaz olyan visszaható hatályú rendelkezést, mint amelyet az elsőfokú bíróság ennek tulajdonított. Értelmezhetetlennek minősítette azt az ítéleti megjegyzést, hogy a jogszabály visszaható hatályú változása a felperesre nézve nem kötelezettséget állapított meg, hanem jogosultsága mértékét csökkentette. Bármely jog visszaható hatályú megszűnése vagy csorbulása éppen olyan mértékben jelenti a jogrend sérelmét, mint egy kötelezettség visszaható hatályú megállapítása (34/1991. (VI. 15.) AB határozat, 57/1994. (XI. 17.) AB határozat).

A fellebbezési összegző iratában a felperes bejelentette, hogy a jogszabály előírásának megfelelően közhasznú társaságból nonprofit korlátolt felelősségű társasággá alakult át. A tényállás és a kereseti kérelem összefoglalása körében rögzítette, hogy az alperes 2006. március 16-án írásban tájékoztatta arról, hogy ellátásszervező elvi számlájának összege 2004. október és 2005. szeptember közötti időszakra 1.088.778.700 Ft. Ezen összeget egyik fél sem vitatta, ebből az összegből azonban az alperes 2006. március 31-ig három részletben 348.226.200 Ft-ot fizetett meg, 2006. június 14-ig ugyancsak három részletben további 23.161.800 Ft-ot, vagyis a teljes kifizetés összege 371.388.000 Ft volt. A felperes álláspontja szerint az 1.088.778.700 Ft 80 %-a 871.022.966 Ft, és ez ami kifizetendő a jogszabály és a szerződés szerint. Ebből 371.388.000 Ft kifizetése

történt meg késedelmesen, a különbözet 499.634.960 Ft. A késedelmesen teljesített összeg után az alperes késedelmi kamat fizetésére köteles, melyet a felperes 4.562.918,15 Ft-ban számított fel. Ezen felül állította, hogy a 2005. október 1. és december 31. napja közötti időszakra az alperes a szerződés szerint nem számolt el a felperes felé. Álláspontja szerint e negyedévre jutó megtakarítás összege 272.194.675 Ft, melynek 80 %-a, azaz 217.755.740 Ft illeti meg. Ezen elszámolás helyességét kérte a Pp. 123. §-a értelmében megállapítani, vagyis hogy az alperest 2005. negyedik negyedévére ilyen összegű megtakarítás megfizetésének kötelezettsége terhelte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban a számadás helyességét az alperes nem tette vitássá. Mindezek alapján alakult a kereseti kérelme akként, hogy 1.) 499.634.960 Ft tőke megfizetését kérte, 2.) 217.755.740 Ft tőke megfizetésére kötelezés és számadás helyességének megállapítására a 2005. október 1. és december 31. napja közötti időszakra, 3.) ezen két összeg után 2006. február 28-tól számított törvényes kamatok, és 4.) 4.562.918,15 Ft lejárt kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt az alapvető elvet, hogy a megtakarítások elérése a szervező tevékenységén és a szervezővel szerződött háziorvosokon, betegellátó intézményeken keresztül az adott naptári évben keletkezett; hogy az elvi számla egyenlegének kiszámítása szükséges; hogy a pozitív elvi számlán mutatkozó többlet 80 %-ának átutalása a következő év február 28-áig kellett, hogy megtörténjen; hogy a felhasználásához pénzfelhasználási terv benyújtása volt szükséges; és végül, hogy a pénz a felek megállapodása szerinti célokra volt fordítható, ami okszerűen szintén csak a szerződés hatályának lejártát követő évben vagy az azt követő években történhetett meg. Az elsőfokú bíróság döntése azt eredményezné, hogy bár a szervező és a vele szerződött háziorvosok, intézmények mindent megtettek annak érdekében, hogy a kiadások jóval kisebbek legyenek a finanszírozásra szánt összegnél, bízva abban, hogy a megtakarításból a következő évben praxisukat, intézményüket fejleszthetik, többletmunkájuk díjazása megtörténik, nagy értékű a betegellátáshoz szükséges orvosi gépeket, berendezéseket vásárolhatnak, utóbb munkájuk eredményéhez mégsem juthatnak hozzá. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a vonatkozó költségvetési törvények és a szerződések rendelkezései alapján minden egyes naptári évre szóló szerződés önálló egységet alkot, amelynek alapján minden szerződött évet követően önálló elszámolásra, kifizetésre, elköltésre és az elköltéssel való elszámolásra kerül sor. A jogszabály egyértelműen önálló szerződéseként kezeli az egyes naptári évekre köthető szerződéseket azzal, hogy már a szerződésben álló szolgáltatónál elismeri a jogviszony folyamatosságát. A téves értelmezésből az következne, hogy amikor az irányított betegellátás véget ér, akkor az utolsó évben elért megtakarítást a szervezővel szerződött háziorvosok és intézmények elvesztenék, abból nem részesülnének, holott részükről a szervezés és az ezzel kapcsolatos szolgáltatás megtörtént. A felperes szerint az elsőfokú bíróság nagy figyelmet szentelt annak a kérdésnek, hogy 2006. évre létrejött-e szerződés vagy sem. A perbeli - a 2004. illetve a 2005. évi - szerződések önálló jogviszonyok, melyek önállóan határozzák meg a teljesítés, az elszámolás és a kifizetés folyamatát. Az, hogy 2006-ban létrejött-e az IBR-ben való részvételre irányuló szerződés a felek között, irreleváns. Mindazonáltal a felperes hangsúlyozta,

hogya a 2006. évi szerződés létrejött, az elsőfokú ítélet a tényállási részében rögzíti a jogilag jelentős tényeket, melyekből egyértelmű, hogy a 2006. évi szerződést a felek teljesítették, mindkét fél olyan magatartást tanúsított, mely a felperesi szolgáltatás teljesítéséhez szükséges feltételek megteremtését és a szerződés teljesítését szolgálták. A 2006. évre irányadóan új szabályozás lépett hatályba, és az év 2006. szeptember 30-ig tartott. Az alperes 2006. októberében, vagyis a szerződés hatályának megszűnését követően küldött egy tervezetet olyan szerződésről, amelyet alá kívánt volna írni. Olyan jogviszonyról, amelynél a teljesítési határidő már egy hónapja lejárt, és a teljesítés megtörtént, nem lehet az írásbeliségről mint érvényességi kellékről beszélni. A felek a szerződést már teljesítették, amikor az írásba foglalás lehetősége felmerült. Egyébként is semmilyen jogszabály nem szabott az adott szerződésre meghatározott alakot, éppen ellenkezőleg rögzítette, hogy a szervező jogviszonya szerződés hiányában is folyamatos. A szerződés 7.2.3.1. II. rendelkezését illetően a felperes szerint az elsőfokú ítélet téves megállapítást tartalmaz. E rendelkezés egyértelműen azt rögzíti, hogy a modellből kilépést követően folyósított összegek elszámolhatók. A megfogalmazásból az következik, hogy a folyósításnak akkor is helye van, ha a szervező a modellből kilépett, azaz a szerződés megszövegezője, az alperes maga is azt az álláspontot képviselte, hogy a kilépést követően is megilleti a vele szerződő feleket a megtakarítás szerződésben meghatározott százaléka. Sem törvényes, sem szerződéses akadálya nincs annak, hogy az alperes eleget tegyen fizetési kötelezettségének, és a házi orvosok, intézmények a szervezőn keresztül hozzájussanak azokhoz a forrásokhoz, amelyek számukra az ellátási színvonal emeléséhez, sok esetben a pusztá fenntartásához elengedhetetlenek. A szerződés maga cáfolja azt a megállapítást, hogy 2006. évre vonatkozó érvényes szerződés hiányában a felperes ne tudott volna eleget tenni annak a kötelezettségének, hogy a bevételi többlet összegét szerződésszerűen használja fel egyrészt azért, mert a rendszeren belül volt 2006-ban, másrészt mert a szerződés a rendszerből való kilépést követően is előírja a folyósítást, és módot ad a felhasználásra. Hangsúlyozta, hogy az alperes 371.388.000 Ft-ot utalt át, ami teljes egészében felhasználásra került, és az erről benyújtott elszámolást az alperes el is fogadta. Ezen összeg átutalására pedig 2006-ban került sor, 2005-ben nem történhetett volna meg, hiszen december 31-ig az elvi számla egyenlege sem állapítható meg. Jogi tévedés a szerződések időtartamának megállapítására vonatkozó indokolás. A szerződés időtartama az adott év január 1. napjától december 31. napjáig tartott. Az elsőfokú ítélet a felek kifejezett megállapodásával ellentétes, az azt bizonyító teljes bizonyító erejű magánokiratokkal szemben áll, és semmilyen más bizonyítékra nem tartalmaz hivatkozást. Az elsőfokú bíróság az írásbeliség, mint kötelező kellék mellett érvel, majd ebben a vonatkozásban eltekint az írásba foglalt szerződés kötelező rendelkezésétől egy jövőbeli, a szerződéskötés időpontjában még meg sem hozott jogszabály tartalmát érti bele a szerződésbe. A 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendeletre hivatkozás a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik. Az az alperesi gyakorlat, hogy szerződésszegő módon éveken át egy negyedév erejéig megrövidítette a felperesen keresztül a megtakarítást elérő házi orvosokat, intézményeket az adott időszakban elért megtakarítás arányos részének kifizetésével, jogot nem keletkeztet, és nem is módosítja a szerződés tartalmát. Az

az érvelés, miszerint a 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet a perbeli szerződésre irányadó lenne, a tételes jog illetve az Alkotmánybíróság határozataiba ütközik. Jogellenesnek minősítette azt az érvelést is, hogy a visszaható hatályú változás nem kötelezettséget állapít meg, hanem jogosultság mértékét csökkenti. A jogosultság csökkentése egy szerződésen és jogszabályon alapuló jognak a visszamenőleges hatályú elvesztése éppen úgy jogba ütközik, mint egy új kötelezettség visszamenőleges hatályú keletkeztetése. Hivatkozott továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul hagyta figyelmen kívül az Egészségügyi Minisztérium állásfoglalását, ami egyértelmű iránymutatást adott a jogalkotói szándékról. E szerint az új szabályokat csak a hatályba lépésüket követően keletkezett jogviszonyokra lehetett volna alkalmazni, tehát csak 2006. január 1-től. Az alperes által felhívott 349/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet tekintetében pedig arra mutatott rá, hogy abból a jogalkotó szándéka, célja meghatározható, amikor a 4. § (2) bekezdésében az szerepel, hogy az ellátásszervező utolsó érvényes szerződése hatályának megszűnését követően a bevételi többletből, illetve a megtakarításból kifizetésre kizárólag a háziorvosok és egészségügyi szolgáltatók jogosultak az alperes által elfogadott záróelszámolás szerinti összegben, az Útmutatóban megjelölt jogcímeken és legkésőbb a kifizetés hónapját követő hatodik hónap utolsó napjáig történő felhasználás céljából. Vagyis a jogalkotó szerint is helye van kifizetésnek az utolsó érvényes szerződés hatályának megszűnését követően is, és az ezzel kapcsolatos követendő eljárást részletesen meghatározta. Az elsőfokú eljárás során rámutatott a felperes arra, hogy az az alperesi nyilatkozat, miszerint követelése időelőtti, egyszersmind a felperesi követelés elismerését jelenti, mert olyan követelés vonatkozásában lehet időelőttiségre hivatkozni, melynek létét és magának a követelésnek a jogos voltát az időelőttiségre hivatkozó elismerte. E kérdésben az elsőfokú bíróság nem foglalt állást. Tévedett az elsőfokú bíróság a kamatkövetelés tekintetében is, minthogy az alperes beszámítási kifogást nem terjesztett elő, ilyen kérelem hiányában önkényesen a jogos kamatkövetelésbe nem számítható be.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ténybelileg és jogilag is megalapozott, ezért annak helybenhagyását kérte és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között speciális jogszabályokon alapuló sajátos szerződés jött létre. Az irányított betegellátásra vonatkozó jogszabályok speciális jellegüknél fogva megelőzik a Ptk. rendelkezéseit, vagyis a felek jogviszonyára elsődlegesen a speciális jogszabályokban foglaltak az irányadók. Az elsőfokú bíróság az irányított betegellátás intézményét helyesen értelmezte. Az ellátásszervező nem szolgáltatásért járó és azzal arányos díjazásban, hanem a jogszabályi előírások szerint képzett „virtuális megtakarításban” részesülhetett, melyet a jogalkotói cél megvalósítását szolgáló felhasználásra kapott, vagyis a jogszabályok nem tették lehetővé az irányított betegellátás körében kifizetett közpénz szabad felhasználását. A felhasználás csak addig az időpontig volt lehetséges, amíg az ellátásszervező az irányított betegellátásban ilyen minőségben érvényes szerződés alapján részt vett. Az ellátásszervezők kötelesek voltak az együttműködő egészségügyi szolgáltatókat az érdekeltségi rendszerbe bevonni,

ami annyit jelent, hogy kötelesek voltak őket a részükre járó „virtuális megtakarításból” részesíteni. Az ellátásszervező részére a „virtuális megtakarítás” csak akkor volt kifizethető, ha érvényes szerződés alapján továbbra is részt vett az irányított betegellátásban, és ezáltal az e címen kifizetett közpénz felhasználására jogosult volt. Az együttműködő egészségügyi szolgáltatók az ellátásszervező részére folyósított összegből részesülhettek, az ellátásszervezőnek jogszerűen folyósítható „virtuális megtakarítás” hiányában az együttműködő egészségügyi szolgáltatók sem juthattak részesedéshez. Az ellátásszervező irányított betegellátásban való részvétele hiányában nemcsak a „virtuális megtakarítás” nem volt folyósítható, hanem ezen túl a korábban folyósított, de jogszerűen még fel nem használt összeget mind az ellátásszervezők, mind az együttműködő egészségügyi szolgáltatók kötelesek voltak visszafizetni. A kilépő együttműködő egészségügyi szolgáltató csak a kilépést megelőzően végzett tevékenysége, a kilépést megelőzően beszerzett eszközök alapján, valamint a kilépést megelőző előleg esetén támaszthatott igényt az ellátásszervezővel szemben a „virtuális megtakarításból” való részesedésre feltéve, hogy a korábban megkapott összegeket jogszerűen és teljes mértékben felhasználta. A fellebbezésben foglaltakra előadta, hogy az irányított betegellátás speciális intézményéből valóban az következik, hogy amennyiben az ellátásszervező csak egy évig vesz részt a rendszerben, úgy a „virtuális megtakarításban” nem részesülhet, és ennek hiányában nem részesülhetnek a vele együttműködő egészségügyi szolgáltatók sem. Valóban fogalmilag kizárt, hogy a szerződés évét követő naptári évben kifizetett megtakarítás a szerződés évében felhasználható legyen, ugyanis a felhasználásra való jogosultság a rendszerben való folyamatos részvételhez kötött, az irányított betegellátással elérni kívánt cél érdekében. Az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a speciális jogszabályok alapján kötött sajátos szerződést, amikor megállapította, hogy 2006. évre vonatkozó az irányított betegellátásban való részvételre kötött érvényes szerződés és ennek következményeként felhasználási jogosultság hiányában 2006-ban az alperes nem volt köteles „virtuális megtakarítás”, bevételi többlet folyósítására. Az irányított betegellátás 2006. évtől kezdődően ellehetetlenült. Állítása szerint a biztosítottak kiértékelésének hiányában az oszthatatlan szolgáltatást képező ellátásszervezői feladatok nem voltak elláthatók. Már három éve nem működött az irányított betegellátás, és ezért azt a jogalkotó 2009. január 1. napjától megszüntette. A közpénzek felhasználásának ellenőrzése céljából az ellátásszervezőket záróelszámolás készítésére kötelezte. Az utolsó érvényes ellátásszervezői szerződésének megszűnését követően a bevételi többletből, illetve megtakarításból való részesedés az együttműködő egészségügyi szolgáltatókat nem a korábban hatályos jogszabályok és szerződés alapján, hanem az irányított betegellátás megszüntetésével kapcsolatos jogszabályok, nevezetesen az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2008. évi CVI. törvény 75. § (2) bekezdés b) pontja, valamint az irányított betegellátási rendszer megszüntetésével, az elszámolásokkal, valamint az elszámolások ellenőrzésével kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 348/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet 2. § (4) bekezdése alapján illetheti meg meghatározott feltételek fennállása esetén. A felperes keresetének jogalapjaként azonban nem ezeket a jogszabályokat, hanem a Ptk. 198. § (1) bekezdését jelölte meg, és arra hivatkozott, hogy az alperes jogsértő

módon járt el akkor, amikor a 2005. évi szerződés alapján a 2006. január 1-től hatályos 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendeletben foglalt felosztási szabályok szerint, továbbá késedelmesen számolt el a felperessel. Kifejtette, hogy a 2005. évi ellátásszervezői szerződés alapján nincs a felperes felé fizetési kötelezettsége, így annak teljesítésével késedelembe sem eshetett. A keresetben megjelölt jogcímen az együttműködő egészségügyi szolgáltatások sem szereztek a bevételi többletből való részesedésre jogosultságot. A Pp. 247. § (1) bekezdése tiltja a másodfokú eljárásban a keresetváltoztatást, így a 2008. évi CVI. törvény és a 348/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján az együttműködő egészségügyi szolgáltatók részére történő kifizetés iránti igény a másodfokú eljárásban nem terjeszthető elő. Az irányadó speciális jogszabályokból következik, hogy az ellátásszervezői szerződés alapján átvett közpénz nem a szolgáltatásért járó díj, hanem a közpénzek meghatározott feltételek mellett történő felhasználására vonatkozó jogosultság. Nem helytálló az a felperesi előadás, hogy a 2006. január 1. napjától hatályos jogszabály nem módosíthatta a 2005. évi ellátásszervezői szerződések tartalmát. Az irányított betegellátás intézményében benne volt az a lehetőség is, hogy az ellátásszervező nem szerez jogosultságot közpénz felhasználására. Nem jogszabálysértő, ha a jogszabály a korábban hatályosnál kevesebb közpénz felhasználására biztosít lehetőséget az irányított betegellátással elérni kívánt céljai megvalósítására. Éppen a kifizetési év költségvetésének szerződéskötéskor nem tervezhető bizonytalansága miatt került a szerződésbe az elsőfokú bíróság által is hivatkozott 8. pont. Bár az ellátásszervezői szerződések megkötésének lehetőségét az adott évre megteremtő költségvetési évvel azonos naptári évre köttettek, az ellátásszervezőt a költségvetési év, az adott naptári év lejártát követően is terhelte teljesítési kötelezettség jelentések elkészítése és megküldése tárgyában, ideértve az összefoglaló pénzügyi beszámolót is. A szerződés évének megfelelő költségvetési év lejártával a szerződésben foglalt ellátásszervezői feladatok optimális esetben sem kerülhettek teljesítésre. A 331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet hatálybalépésekor a 2005. évi szerződés teljesítése még folyamatban volt, így tartalma - különös figyelemmel a felek 8. pontban foglalt megállapodására is - jogszabályváltozásnak megfelelően módosult. A 2005. évi elszámolás során e rendelet alkalmazása nem jogsértő abban az esetben sem, ha a felperes 2006. évre szerződést kötött volna.

A felperes fellebbezése folytán az elsőfokú ítéletnek nem volt jogerőre emelkedett rendelkezése (Pp. 228. § (4) bekezdés), ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.

A felperes fellebbezése a következők szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság - eltérő jogi álláspontja miatt - nem foglalkozott az alperes időelőttiségre alapozott védekezésével, mellyel kapcsolatos álláspontját az alperes fenntartotta, bár az elsőfokú ítélet tartalmára tekintettel e tárgyban az állásfoglalás elmaradását nem sérelmezte. A másodfokú bíróság viszont jelentősnek tekinti, hogy rámutasson: a felperes peresített követelése a 2005. június 8-i keltezéssel ellátott szerződés 8. pontja értelmében 2005. január 1. és 2005. december 31. napja közötti

időszakban fennálló szerződésen alapuló kötelezettség teljesítésére irányult, amit a szerződés 3.5.3 pontja szerint az alperes 2006. február 28. napjáig tartozott megtenni. Mivel a követelés bírósági úton történő érvényesítésekor ezen időpontok már leteltek, az időelőttiség fel sem vetődhet.

A perben releváns, a teljes körű természetbeni egészségügyi ellátás nyújtására és szervezésére vonatkozó 2005. június 8. napján aláírt, de a korábbiakban már jelzett módon 2005. január 1. és 2005. december 31. napja közötti határozott időre szóló szerződést a megkötésekor és fennállása alatt hatályos, egyébként a szerződésben külön nevesített jogszabályok, így a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. CXXXV. törvény 78. §-a, és az Fr. 50. §-a alapján kell megítélni. Ez a szerződés a 6. pontja értelmében a határozott időtartam elteltével megszűnt azzal, hogy a 3.5.3. pont alapján az alperest a tárgyévet követő év február 28. napjáig a szerződés alapján folyósítási kötelezettség terhelte. Erre tekintettel a másodfokú bíróság irrelevánsnak minősítette a szerződés megszűnését követően akár évekkel később kiadott jogszabályokat abban az értelemben, hogy azok jelen szerződés érvényességére, vagy a szerződés alapján teljesítendő szolgáltatásokra kihatnának. A 2005. évre szóló szerződésre az abban írtak és a tartama alatt hatályos jogszabályok irányadóak.

A 2004. CXXXV. törvény 78. § (1)-(5) bekezdései az IBM-ben való részvétel, a szerződéskötés feltételeit szabályozta, míg a (6) bekezdés rögzítette az IBM által elérni kíván cél, a bevételi többlet keletkezése esetén az abból az ellátásszervezőt megillető részesedés arányát. (A bevételi többlet a) 10 %-os mértékig a bevételi többlet 80 %-a, b) 10 %-ot meghaladó mértéke esetén a 10 % mértékig a bevételi többlet 80 %-a, továbbá a 10 % fölötti rész 50 %-a a szervező által az érdekeltségi rendszerében foglaltak alapján kerül felhasználásra.) A 2005. évre vonatkozó szerződés 3.1.2. pontja ennek megfelelő rendelkezéseket tartalmazott.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 2005. évre megkötött szerződést e jogszabálynak és a szerződésnek megfelelően kell, kellett volna az alperesnek teljesíteni, mégpedig a szerződésben meghatározott 2006. február 28. napjáig bezárólag megtörténő folyósítással. Az alperes nem a felperessel megkötött szerződés szerint járt el, amikor a bevételi többletből az ellátásszervezőt megillető rész meghatározására és folyósítására olyan jogszabályt alkalmazott, ami a szerződés megszűnését követően lépett hatályba. Egy megszűnt szerződést sem a felek, sem egy a megszűnést követően hatályba lépő jogszabály nem módosíthatja, az egyik felet a szerződés alapján megillető jogosultságot (a tevékenysége révén realizált bevételi többletből történő részesedést) nem csökkentheti.

Az alperes tehát a 2005. évre vonatkozó szerződés (az azt megalapozó jogszabályok) alapján köteles az elvi számla egyenlegét megállapítani, a bevételi többletből a felperest megillető részt folyósítani. Az alperes 2006. május 26. napján közölte a felperessel az elvi számla egyenlegét, mégpedig oly módon, hogy a 2004. október és 2005. szeptember közötti elszámolási időszakra a felperes elvi számlájának összesített egyenlege 1.088.778.700 Ft volt. Az alperes azonban a

megtakarításból nem a szerződésben és a szerződésben hivatkozott jogszabályok szerinti összeget utalta ki a felperesnek. A felperest a szerződés és a szerződésre irányadó jogszabályok alapján a bevételi többlet 80 %-a, azaz 871.022.960 Ft illette meg, melyből az alperes összesen 371.388.000 Ft-ot teljesített, így a különbözetként jelentkező 499.634.960 Ft-ot az alperes a megkötött szerződés alapján köteles megfizetni. Ezen nem változtat az a körülmény, hogy a szerződés 3.5.3. pontja alapján a felperes a bevételi többletet külön szerződési megkötések szerint használhatja fel, mert ez annyit jelent, hogy a bevételi többletből azzal a résszel, amit a szerződés (a modellkísérletben résztvevőkkel kötött megállapodásai és a irányadó jogszabályok) alapján nem tud (tudott) felhasználni, arra esetleg visszatérítési kötelezettsége keletkezik.

A jogalkotó - nyilván az IBM és az IBR tapasztalatai, az általuk elérni kívánt cél megvalósulása alapján -, úgy döntött, hogy az IBR-t megszünteti, és ezzel valamint az IBM-mel kapcsolatosan egy záróelszámolási kötelezettséget írt elő a perindítást követő időben, 2009. január 1. napjával hatályba lépett az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2008. évi CVI. törvény 75. §-val és az irányított betegellátási rendszer megszüntetésével, az elszámolásokkal, valamint az elszámolások ellenőrzésével kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 348/2008. (XII. 31.) Korm. rendelettel. A felperes tehát köteles záróelszámolást készíteni, melynek ellenőrzése az alperes feladata, és ezen ellenőrzés keretében lesz módja annak megvizsgálására, hogy az IBM és IBR keretében folyósított összegek felhasználása megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak.

A felperes az átutalással kapcsolatos kimutatással igazolta, hogy az alperes már azt az összeget is, amit a 2005. évre megkötött szerződésben foglaltakat megsértve állapított meg, a szerződésben írt határidőt (2006. február 28. napját) követően folyósította, vagyis azzal késedelembe esett. Az alperes valójában ezt a késedelmet nem tette vitássá, hiszen a perben semmilyen szinten alá nem támasztott követelésébe kívánta beszámítani. A felperes a keresetében a Ptk. 301/A. § (1) és (2) bekezdése szerinti helyes mértékben és helyes számítással állapította meg a késedelmi kamat mértékét mindösszesen 4.562.918 Ft-ban, és az alperest a szerződésben meghatározott folyósítási időponthoz viszonyított késedelme alapján a másodfokú bíróság ezen összeg megfizetésére kötelezte. Az alperes valójában határozott nyilatkozattal beszámítási kifogást nem terjesztett elő, bár ilyen értelemben tett nyilatkozatot. Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság csak arra kíván rámutatni, hogy az alperes következetesen azt adta elő, hogy a 2006. júniusáig kiutalt összegekkel jelentős túlfizetésben volt, ezért értelmezhetetlen, hogy ezen túlfizetés egyes részösszegei utáni késedelmi kamatot miként látta beszámításra alkalmasnak.

A felperes keresete ezen felül a 2005. évre megkötött szerződésből 2005. október 1. és december 31. napja közötti időre vonatkozó elszámolásra, illetve ennek hiányában az általa végzett kalkuláció szerint a javára megállapítható megtakarítás után őt a szerződés szerint megillető rész megfizetésére irányult. A 2005. december 31. napjáig hatályos jogszabályok nem ismerték az elszámolási év fogalmát, azt a

331/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés j) pontja vezette be 2006. január 1. napjától. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a jogszabály akként fogalmaz, hogy az elszámolási év minden év október 1-jétől a következő év szeptember 30. napjáig terjedő időszak, azt azonban nem mondta, hogy az első évben a jogszabály hatályba lépése előtti év október 1. napja lenne a kezdőidőpont. Mindazonáltal mivel e jogszabály a peres felek szerződésének megszűnése után lépett hatályba, a perbeli jogviszonyra nem alkalmazható. Elszámolási év fogalma a szerződésben sem szerepelt. Ha pedig a szerződés 2005. december 31. napjáig szóló határozott időre jött létre, a felperes jogosult a szerződés egész tartamára a tevékenysége által megvalósult megtakarításból részesülni. Az alperes a 2005. utolsó negyedévére nem igazolta, hogy az elvi számlát a felperesnek vezette-e, és ha igen, mi volt annak az egyenlege. Az alperes konzekvensen elzárkózott attól, hogy 2005. október - december havára az elvi számla egyenleget közölje, ezért a másodfokú bíróság elfogadta azt a felperesi levezetést, miszerint az alperes által 2004. október és 2005. szeptember időszakára megállapított bevételi többlet három hónapra arányosított részének 80 %-a, 217.755.740 Ft, és ennek megfizetésére kötelezte az alperest az általa megkötött, a felperes által teljesített 2005. évre szóló szerződés utolsó három hónapjára. Az alperes egyedüli megjegyzése az volt, hogy ha 2005. október, november és december havára öt fizetés terhelné, a felperes javára kétszeres teljesítés történne. A jelenlegi helyzet azonban az, hogy erre az időszakra az alperes egyáltalán nem teljesített, a 2006. évre vonatkozó szerződéssel kapcsolatos álláspontja miatt a 2006. évi elszámolás részeként sem ismerte el ezen időszak bevételi többletét, így semmiféle kétszeri teljesítés nem történt meg. A másodfokú bíróságnak nincs tudomása arról, hogy a felperes 2006. évre érvényesít-e, és ha igen, milyen követelést az alperessel szemben, de ha a felperesnek volna ilyen igényérvényesítése, az alperes értelemszerűen hivatkozhat arra és igazolhatja, hogy a 2005. év teljes időszakára már részben önként, részben bíróság kötelezése alapján teljesített.

Az alperes védekezése arra összpontosult, hogy a 2006. évre megkötött érvényes szerződés hiányában a felperes nem jogosult további kifizetésre. A másodfokú bíróság álláspontja szerint erre irányuló kereset vagy viszontkereset hiányában a felek között 2006. évre vonatkozó szerződés, annak érvényessége, érvénytelensége nem vizsgálható. De az tényként rögzíthető, hogy a 2006. január 1. napjától hatályos jogszabályi rendelkezések esetleges be nem tartása (adatkezeléssel kapcsolatos nyilatkozat bekérése az egészségügyi szolgáltatóhoz bejelentkezett biztosítottaktól, az ellátott személyek száma) semmiképpen nem hat ki a 2005. évre megkötött szerződésre, az az alapján az egyes szerződő feleket terhelő kötelezettségek teljesítésére.

A késedelemi kamatról szóló rendelkezés a Ptk. 301/A. § (1) és (2) bekezdésén alapult.

A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta.

A perveztes alperes a másodfokú eljárásban Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes képviselőjével felmerült első- és másodfokú perköltség, ügyvédi munkadíj (Pp. 75. § (2) bekezdés, 32/2003. (VIII. 2.) IM rendelet 3. § (5) bekezdés) megtérítésére, melyhez a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése szerint általános forgalmi adó járul. Az alperes javára az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja az illetékmentes perlés kedvezményét biztosítja, ezért a le nem rótt kereseti és fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

, 2009. október 29.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: